

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Themis Dea, Sev De Lege Divina; Stephani Pighii
Campensis**

Pighius, Stephanus Vinandus

Antverpiae, 1568

Qvatvor Ferarum Significationes.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12935

bis hiemis describunt, quo tempore
terra languens & tristis Solis calore
destituta est, atque is ipse nubibus
obtectus rarum ac breuem sui dat
conspicuum, aër verò pluuiosus fon-
tium ac fluminū alueos exturgescere
cogens, omnia passim lachrymis suis
mādefacere videtur.

QVATVOR FERA- rum Significationes.

Dicendum nunc erit de quatuor
feris, quas laruis intermixtas vi-
demus. Sunt autem ex quadrupedū
silvestrium genere pedum, ac cor-
poris naturali perniciitate notissimæ,
atque in hoc argumentum selectæ,
ut properantis anni fugacitatem ex-
primerent. Sunt etiam Dianæ ob ve-
nationem sacra, quam Lunam esse
auctorum utriusque linguæ consen-
su re-

Ferarū per-
nitas.

Luna.

su receptum est. Rectè autem Solis annum cōficientis adiunctur symbolis, quod in generatione propaganda Solis adiutricem esse Lunam Physici tradant. Vitalem enim spiritum & sentiendi vim à Sole: alimentum verò, & augmentationem à Lunari globo fortiri animata, humore denique vnius, & calore alterius inferiorum corporum substantias omnes subsistere volunt.

Hebræorum autem arcana quæ vulgo Cabalistica vocantur, contendunt siderum atque Idearum cælestium virtutes omnes ad inferiora manantes Lunari globo primùm excipi, atque inde tanquam ex Amaltheæ quodam cornu per subiecta eleminta, vt genitale semen diffundi atque erogari. Itaque Lunam elementorum temperamentis, & inferiorum corporum coaugmentationi

&

& dissolutioni non leue momentum
adferre constat.

Sed animalium laruis quibusque
additorum rationes indagandæ sunt
aliquantò diligentius, si prius illud
cornu vnicum inter Veris symbola
locatum quidnam sibi velit explica-
uerimus. Quod etiam ad Lunæ si-
gnificationem referendum videtur,
quam Solis in generādo adiutricem
diximus. Eius enim primam φάσιν
ut Græci vocant, cùm exoritur emer-
gitque à Sole, corniculationem ap-
pellant: qua specie cùm visitur μυνοει-
δὴς dicitur, hoc est falcata, si Mar-
tiano Capellæ, & Firmicō credimus.
Scarabeorum quoq; secundum ge-
nus quod bicorne est, Lunæ ab Æ-
gyptijs simili ratione consecratur, ut
auctor est Orus, quæ ταυροκέρως etiam
nuncupatur in Orphicis, & Lunę al-
titudinem Taurum esse tradunt A-
strolo-

Cornu.

*Luna Ταυρος
κέρως.*

strologi. Item Isis cum cornibus ab *Isis cornuta;*
 Ægyptijs colitur , quæ eadem Luna
 est, vt Diana apud Græcos, cuius nu-
 mini cornua sacrauit antiquitas, non
 radios tantum solares significantia
 (vt supra retulimus) sed etiam sum-
 mam rerum abundantiam & fertili-
 tatem , cùm ex humoris ac alimenti
 superfluitate nascantur in corpori-
 bus animantium. Igitur Lunę aquis,
 & humoribus omnibus dominanti
 $\tau\bar{\omega}\varphi\epsilon\rho\kappa\alpha\rho\tau\omega$ (vt Orpheus ait) atque
 Dianæ quam $\pi\alpha\lambda\sigma\varsigma\pi\alpha\tau\omega\varsigma\alpha\omega\gamma\alpha\varsigma$
 $\delta\gamma\epsilon\pi$ dicit idem , non ineptè cornua
 dedicarūt. Aequè etiam fluuios pas-
 sim $\tau\alpha\upsilon\pi\alpha\rho\kappa\alpha\pi\omega\varsigma$, cornigeros, vel bicor-
 nes nominant poëtæ , ob vbertatem
 & rerum omnium abundantiam ,
 commoditatemque quas vicinis re-
 gionibus subministrant. Qua forma
 Acheloum atque alios fluuios ali-
 quādo pingere solent Romani, apud
 quos

*Fluuiorum
cornua.*

quos etiam fuit vsitatissemū fluuijs
cornu omniū fructuū copia & varie-
tate conspicuum adiungere, Veluti
etiam Felicitati, Liberalitati, Copiæ,
Annonæ, & Fecunditati, quorum
omnium symbolis plena sunt vete-
rum numismata, vt & aliorum nu-
minum quę beneficijs suis egestatem
& rerum inopiam ab humano ge-
nere arcere credebantur. Eò respicere
videtur Horatius de Italiae felicitate
ad Iccium scribens,

Aurea fruges

Italiae pleno diffudit Cōpia cornu.

Quid igitur mirum, si Lunæ ac fe-
cunditati proprium cornu, feracissi-
mi veris symbolis adiungatur.

Vt ordinem a nobis propositum
seruemus, ex quatuor animalibus
occurrit imprimis Veneris laruæ ad-
ditus Hinnulus, anni noui, Solis
crescentis, vel Verni temporis argu-
men-

*Hinnuli
symbolum.*

mentum adiuvans. Est enim ceruorū fætura à Græcis νεβρός appellata, quasi νεωστὶ βορὰς εὐδεχόμενος, id est, nunc recens alimentum admittens, ut pulchrè Anacreon insinuat νεβρὸν, νεοθήλεας γαλακτινὸν nuncupans, id est nuper virescentem & lactantem. Attici, & Iones indifferenter tam fœminas, quam mares νεβρούς nominant. Primogenios etiam ceruos procas vocari veluti repente, ac nuper natos obseruauit ex Græcis auctoriibus Cœlius Rhodiginus, οὐρανὸς ἐλάφου γένημα aiunt Suidas & Varinus. Licet Gaza damas velit esse procas, & Plinius capreas ita videatur appellare. Sanè diuersitas hæc nominum & animalium similitudo non parū adferre obscuritatis, vt dōcadis, damae, capreæ, certui, nomina plerumq; confundant auctores, vt que omnes cerui appellatione comprehendere Aristotelem dicat. Au-

Proce.

N gusti-

552

gustinus Nyphus. Sed paruin aut nihil huic nostro argumento illud adfert difficultatis, siue enim nebrum dicamus esse hoc tui Toreumatis symbolum, siue ceruam: semper nascentium cum anno exurgente rerum nobis erit nota. Eiusdem namq; generis sunt animalia, ætate tatum differentia. Cerua etiam huic loco non male cōueniet, ob Telephi fabulam, quem à cerua nutritum fingunt poëtæ, Solem orientem nobis describentes, τήλεφος enim quasi τηλεφῶς procul radians lumen est. licet sint qui rationem nominis ad historiam ipsam referant, ut διὰ τὸ Θηλάσαι αὐτὸν ἔλαφον Telephus sit nominatus. Auges fertur filius, αὐγὴ splendorem significat & aurorā. Cerua quæ eum lactauit, principium motus esse vult, & temporis. ἔλαφος enim quasi ἔλαφρός agilis, leuis, & velox.

*Telephus à
cerua nutri-
bus.*

Auge.

Sed

Sed nos ad ceruum transeamus,
 qui alto iugo apud Panis laruam
 insidens solstitij æstiui nobis ima-
 ginem præbet, quando Sol Cancri
 Tropicum occupans, toto die quies-
 cere videtur, viæ reliquum sibi de-
 clive respiciens. Habet enim hoc ex
 natura ceruus, ut in ipsa pernicissima
 fuga stationem faciat, & requiem in-
 terponat, donec qui sequitur appro-
 pinquet, tum fugam rursus arripit.
 Esse autem nondum ætatis perfectæ,
 curta, & nō valde ramosa cornua in-
 dicant, ut iuniori larue Panice aptius
 accommodaretur, quod cur ita factū
 fuerit, supérius declarauimus. Ce-
 madem igitur potius appellabimus,
 quæ proxima adultis species est. No-
 minant & Dorcades τὰς ἐλάφου γένυν· Dorcades
 ματα ob acutiem visus. οξυδερπες γδ τὸ
 ζῷον εἰς τὴν ἔνόματην, inquit Varinus.
 Quapropter non ineptè Soli, quem

N 2 mundi

*Sol mundi
oculus.* mundi oculum & luminis fontem
nuncupant philosophi, potest attribui. Nocte etiam videre, & oculis aperitis dormire Dorcades, auctores asserunt: denique non solum perspicere acerrimè, sed etiam humorem quendam habere intra viscera, qui caliginem depellit oculorū tradunt: ut apud Origenem legimus in vna ex Homelijs quæ extant in Cantica Canticorum. Porrò Solis æstiuo calori rectè ceruum comparasse veteres, ex varijs quas habet huic sideri conuenientes proprietates, animalis naturam indagāti facile patebit. Viuacissimum in primis est, ob idque Soli vitæ principia excitanti sacrum, ut coruus Apollini, qui Sol est exoriens. Mutat annuatim semel cornua, & ijs amissis semet abscondit, quoad altera renasci cœperint, veluti Sol hieme à nobis refugere videtur,

*Cerui pro-
prietates Soli
conuenientes.*

radio-

radiorum vigore destitutus. Seriatim
tranant maria , ac flumina porrecto
ordine , & capita cornibus pōderosa
præcedentiū imponunt clunibus, &
primus defatigatus postremum se in
locū recipit, requiem capiti quærēs,
atq; ita in orbem redeūtes Solis reuo-
lutionē seriatim dies cōnectētis imi-
tari vidētur. Deniq; quod Panicæ li-
bidini vel Solis vigori viuificæ cōue-
nit, cùm coitum appetit ceruius (post
Arcturi illud sidus mense Augusto
cōtingere scribunt Aristoteles & Pli-
nius) calore exasperatur , & fit fero-
cior, neq; vna tantū cōtentus est, sed
mutat sēpius, & discurrens aliam atq;
aliam subitò supergreditur, subigitq;
nō stando , sed currendo, atq; implet
vnus multas breui répore. Veluti Sol
in cōtinuo motu passim & ubiq; ge-
nerationē propagat, diuersissimisq;
plagis rerū naturæ satisfacit. Hæc ex

N 3 Oppia-

Oppiano, Plinio, Solino, atq; etiam Aristotele, qui item simos natura libidinosos esse coniicit, ex ceruorum similitudine, de quibus nunc satis multa diximus.

*Panthera
symbolum.*

*Baccho sacra
Panthera.*

Panthera Indiæ atque Orienti notissimum animal Bacchi laruæ tertio loco adiunctum est, quod ex mammari ordine cognoscimus. Auctores enim habemus Aristotelem & Plinium, quatuor mammas medio ventre gerere Pantheram. Difficile alioquin est in picturis vel sculpturis antiquis Leopardos, Lynces, Tigrides & Panthers cognata & similia ferè animalia ab inuicem discernere, quæ Baccho (in cuius tutela Autumnū esse diximus) ob similes ferè causas sacrarunt veteres. Sed de pardali siue panthera, ne nimis longi simus, quædā solummodo adferemus, quā Baccho dedicatam esse ex varijs auctoribus

etoribus facile probabimus. Refert Philostratus libro secundo de vita Apollonij, Pantheram captam fuisse in Pamphilia, magnitudine, & aurea torque insignem, in qua scriptū erat Armenijs litteris, Regē Arsacem Armeniæ Nisæo deo sacrasse feram, quam ex eo tractu styracis odore illestat per Caucasi iuga in Pamphiliam penetrasse volunt. Gaudet enim mirum in modum aromatibus hoc animal. Vidimus Venetijs apud Aeneam Vicum Parmensem, antiquitatis studiosissimum virū, nūmos Galieni Imperatoris quāmplures, & inter eos vnu cum Panthera, & hoc titulo:
LIBERO P. CONS. AVG.
Recte ait Varinus, Lyæus, à Lycophrone & alijs, tauro atque pardali comparatur, cuius causam referunt Plato de legibus, & Athenæus libro secundo: nos eam breuitatis causa

N 4 omit-

omittemus, cùm huic nostro argu-
mento parum seruiat. Baccho impri-
mis Pantheras sacrarūt veteres, quòd
vino delectentur, & inebriatæ faci-
lius capiantur. Hinc φιλάκρη ab Op-

*Bacchi nutri-
ces in pan-
theras mu-
tatae.*
piano nuncupantur, qui Bacchi nu-
trices in Pantheras fuisse mutatas, &

Penthea dilaniaſſe scribit libro tertio
De venatione. Ob macularum quo-
que varietatē Bacchus Autumni pre-
fes habet hoc peculiare sibi animal:
nam autumnalis temporis incōstan-
tiam naturæ perfidia, & colorum di-
uersitate refert. Porrò moribus variū
hominem pardalea vestitum dicunt
Græci, atque etiam παρδαλωτὸν appel-
lant, teste Varino. Pantherę item hie-
roglyphico hominem dolosum, &
fraudulentum signant Aegyptij, si
Oro Apollini credendum est. Itaque
personnum vifam Pardalim ab in-
fidis & maleficiis periculum porten-
dere

dere docent Onirocriti, ob varietatē animalis. Significat etiam morbos, ut Artemidorus auctor est, quorum Autumnus est ferox.

Ex capraruim siluestriū genere est quartum animal hiemali Liberę deæ symbolo additū, *αἰγαλεῖον* Græci vocant, parum aut nihil discrepans ab Ibice. neque enim adeo superstitionem hoc loco differentiā requirimus. Idem est fortè Homero animal *ἀἴγις* *ἴξαλος*: summos autem vertices alpiū incolit, vbi perpetuæ niues, vbi glacies nūquam soluitur. Natura enim sua frigus requirit Ibex, quòd per calorem cæcutiat, & visum omnino perdat, vt nonnulli scribunt, qui eius animalis naturam diligentius sunt perscrutati. Ceruum cruribus, capite, & corpore exprimit, sed color masculo subfuscus est, caput oneratum vastis cornibus in ceruicem leniter

Capre siluestris symbolum

Ibicus natura

N 5 reclī-

reclinantibus, ad quorum magnitudinem respicit Homerus, qui Pandari arcum sedecim palmarum ex ferræ capræ cornu fuisse concinnatum fabulatur Iliados lib. quarto: femellæ autem minus fuscæ masculis sunt, & capris villaticis aliquâto maiores. Ex quarum imagine Capricorni signum traxere Astronomi: quod parti Zodiaci attribuerunt, in qua sol stationem hiemalem facit, dies perbreves, & tenebras longissimas terris distribuens. Tropas Chymærinas appellarunt antiqui solstitium illud, ut vetus Kalendarium rusticum monstrat, *χιμαιρα* enim capra est hieme nata. Hesychius capram feram exponit, & *χιμαιρος* torrétes vel riui, qui ex niuibus liquefactis præcipitantur motibus. Ex hieme autem deducta sunt hæc vocabula Græcis, quibus *χιμων* hic ins est, eodem Hesychio, & Vari-

*Solstitium
hibernuum.*

no

nō auctōribus. Quām pulchrē igitur hibernæ tempestati caprarum omne genus adsignarunt antiqui, facile patebit, non oscitanter, sed cum iudicio auctōrū scripta perlegentibus: *αιξ* autem apud Grēcos commune vocabulum est caprigeno pecori (licet poëtæ verbis vti) vt *έλαφος* ceruis, *ἴππος* equis. Magnos item fluctus caprarū vocabulo *αιγας* vocari, ex Homero docet Artemidorus, qui *λείβρος ἐπαγίζων* dixit, hoc est, fortis caprifans, vel undosus; *αιγις*, καὶ *καταγις* ventus est, turbo, vel procella: *αιγίζω* deniq; capras pascere, & insuper vehementius flare significat. Et idem Artemidorus ait, mare omnium tempestuosissimum, ideo vocari Aegæum, quod fluctibus & nauigandi periculo sit terribile, cuius etiam Dionysius poëta, & Suidas meminere. Sed iam de capraruim significatione satis multa, si vñū hoc

*Aegaeum
mare.*

de

de feris adiccerimus, quo Solis in
 hiemem euntis præcipitem lapsum
 imitantur. Stupendæ enim sunt per-
 nicitatis, itaq; venationibus actæ al-
 tissima montium petunt, quo etiam
 si venator euadat, ex præruptissimis
 scopulis leniter semet præcipitantes
 cornibus illæsæ suspiciuntur. Tangit
 hanc eorum naturam Virgilius Ae-
 neidos quarto:

*Ecce feræ saxi deiecta vertice capræ
 Decurrere iugis.*

Refert Varro ex Catonis Originib;
 bus in Soracti monte Fiscelio capras
 feras reperiri solere, que saliant è faxo
 pedes plus sexagenos, ab his capras
 quas pascimus ortas esse.

FUNDI TOREVMATIS

explicatio.

REliquū est ut ad vasis ὑγροδεκτὸν,
 vel fundū capax liquoris descē-
 damus,

*Caprarum
 filuestriū per-
 nitas.*